

Te 3 Käsitteet

1. Terveyttä tutkimassa

arkitieto, kokemustieto – tieteellinen tieto

monitieteinen terveystieto

tutkimuskysymys – hypoteesi

tutkimustyyppi:

- perustutkimus – soveltavatutkimus – yhdistelmätkimä

- teoreettinen tutkimus – empiirinen tutkimus

- kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus – kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus

monimenetelmäisyys

epidemiologia

tutkimusasetelma:

poikittaistutkimus – vallitsevuus eli prevalenssi

tapaus-verrokkitutkimus

pitkittäistutkimus - ilmaantuvuus eli insidenssi + sairastumisriski

kohorttitutkimus - kohortti + altiste + vaste + retrospektiivinen - prospektiivinen

kokeellinen tutkimus – interventiotutkimus + satunnaistaminen + sokkotutkimus + plasebo

tutkimussuunnitelma

perusjoukko – kokonaistutkimus

otos – otanta - satunnaisotos – harkinnanvarainen otos

kysely – haastattelu – avoin - strukturoitu – teema

havainnointi eli observointi – systemaattinen – osallistuva

tutkimusraportti

tutkimuksen luotettavuus:

- validiteetti – reliabiliteetti

- siirrettävyys – totuudellisuus – vahvistettavuus – uskottavuus

- kato - sekoittavat tekijät – harha - sattuma

2. Tutkimus ja terveyden edistäminen

promootio – preventio

käypä hoito- suositus

Pohjois-Karjala-projekti – yhteisöinterventio

terveyskäyttäytyminen: suunnitellun käyttäytymisen teoria - muutosvaihemalli

3. Terveiden ja sairauden varhaista historiaa

demonologinen sairauskäsitys + tabu

teogeeninen sairauskäsitys + stigma

humoraalioppi – humoraalipatologia – astrologia

miasmateoria

patologinen anatomia

4. Terveiden ja sairauden modernin ajan historiaa

spesifi etiologia – epidemiologia

sanitaatio – desinfektio – antiseptiikka – aseptiikka

multietiloginen teoria

5. Terveys- ja sosiaalipalveluiden kehitys Suomessa

välskäri

huutolainen

tuberkuloosi

6. Terveyserot Suomessa

elinajanodote – ennenaikainen kuolleisuus
imeväiskuolleisuus – lapsikuolleisuus
tartuntatautilaki
väestöstrategia – korkean riskin strategia
väestöllinen huoltosuhde
sosiaalinen pääoma
sairastavuusindeksi
sosioekonominen asema

7. Globaali terveys

epidemiologinen transitio
bruttokansantuote, BKT - inhimillisen kehityksen indeksi
absoluuttinen köyhyys – suhteellinen köyhyys
maansisäinen pakolainen – pakolainen – turvapaikanhakija
one health - ajattelutapa

8. Terveystieteiden liittyviä kysymyksiä

etiikka – moraali – arvot
hyve-etiikka – hyötyetiikka – velvollisuusetiikka – oikeusperusteinen etiikka
terveydenhuollon eettiset periaatteet

9. Terveyspolitiikka

terveyspolitiikka – terveyspolitiikan tasot
health in all -policies – lähestymistapa
terveyden määrittäjät eli determinantit – terveyden sosiaalisten määrittäjien malli

10. Suomen terveydenhuoltojärjestelmä

veropohjainen rahoitus – vakuutusperusteinen rahoitus
julkinen järjestelmä – yksityinen järjestelmä - kolmas sektori
perusterveydenhuolto – erikoissairaanhoido
työterveyshuolto
apteekkijärjestelmä
sote-uudistus
ehkäisevä – hoitava – kuntouttava terveydenhuolto
priorisointi

11. Asiakkaana terveydenhuollossa

kipu – akuutti – krooninen – heijastekipu
kliininen tutkimus: anamneesi – status – (laboratorio- ja kuvantamistutkimukset) – diagnoosi –
hoito- tai kuntoutussuunnitelma - epikriisi
kuvantamismenetelmät: endoskopia - röntgen – ultraääni – tietokonekerroskuvaus –
magneettikuvaus - EKG – EEG
CRP – Lasko
potilaslaki – laki potilaan oikeuksista - hoitotakuu
hoitotahto
potilasasiamies

12. Terveysteknologia

terveysteknologia - turvatekniikka
Big Data
Biopankki

13. Oman terveyden mittaaminen

sykevälivaihtelu - mikrobiomi - biohakkerointi